

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE”**

CATEDRA „Procedură penală, criminalistică și securitate informațională”

Lecție de fond

La disciplina „ Criminalistica”

TEMA: Tactica reținerii infractorilor

- 1.** Noțiunea și temeiurile reținerii
- 2.** Pregătirea în vederea reținerii și reținerea propriu zisă
- 3.** Fixarea rezultatelor reținerii
- 4.** Particularitățile tactice ale reținerii infractorului în diferite circumstanțe
- 5.** Escortarea reținutului

AUTOR: C. Rusnac

Introducere

În ultimul deceniu a devenit aparent faptul că mulți autori au exclus tactica reținerii și tactica aplicării măsurilor preventive din sistemul tacticii criminalistice. Acest fapt a generat în ultimii ani un sir de erori comise de ofițerii de urmărire penală și inspectori de investigație la efectuarea propriu zisă a reținerii și la respectiv la documentarea acesteia.

Problema a devenit iarăși actuală odată cu intrarea în vigoare a noului cod de procedură penală, dispozițiile căruia în privința aplicării măsurilor de constrângere au devenit mai severe. Această severitate este rezultatul politiciei de proclamare și apărare reală a drepturilor constituționale ale cetățenilor. În acest sens este necesar de a elucida unele aspecte procesuale, dar în deosebi criminalistice ale efectuării reținerii. Odată cu lărgirea drepturilor și garanțiilor procesuale ale celor ce pot fi reținuți au de suferit unele procedee tactice ale reținerii în privința pregătirii acesteia și documentării. Aceste aspecte însă nu afectează etapa de efectuare propriu zisă a reținerii.

Fiind o acțiune de mare risc, și indirect, un mijloc direct de preîntâmpinare a infracțiunilor, reținerea necesită să fie bine chibzuită și ferm efectuată în aşa mod ca să nu fie pusă în pericol viața și sănătatea altor persoane, a ofițerilor și nu în ultimul rând a reținutului.

1

Conform art.165 CPP RM – Constituie reținere privarea persoanei de libertate, pe o perioadă scurtă de timp, dar nu mai mult de 72 de ore, în locurile și în condițiile stabilite prin lege.

Pot fi supuse reținerii:

1) persoanele bănuite de săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de un an;

2) învinuitorul, inculpatul care încalcă condițiile măsurilor preventive neprivative de libertate, luate în privința lui, precum și ordonanța de protecție în cazul violenței în familie, dacă infracțiunea se pedepsește cu închisoare

3) condamnații în privința cărora au fost adoptate hotărâri de anulare a condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau de anulare a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen.

Reținerea persoanei poate avea loc în baza:

1) procesului-verbal, în cazul apariției nemijlocite a motivelor verosimile de a bănui că persoana a săvârșit infracțiunea;

2) ordonanței organului de urmărire penală;

3) hotărârii instanței de judecată cu privire la reținerea persoanei condamnate până la soluționarea chestiunii privind anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau anularea liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen ori, după caz, cu privire la reținerea persoanei pentru săvârșirea infracțiunii de audiență.

Reținerea ca acțiune de urmărire penală este diferită de reținerea fizică și reținerea contravențională a persoanei concrete.

Reținerea fizică a persoanei bănuite sau învinuite de comiterea unei infracțiuni are loc, de obicei, în scopul aducerii forțate a acesteia la organele de urmărire penală pentru aplicarea măsurii preventive în formă de arest, cînd mandatul referitor la aceasta este deja, eliberat de instanța de judecată sau de către judecătorul de instrucție.

Reținerea contravențională se efectuează de către organele speciale sau de drept în cazul unui fapte contravenționale, răspunderea pentru care este prevăzută de normele respective de drept.

Reținerea procesuală este o acțiune de urmărire penală care are scopul și regulile ei de tactică specifice.

Reținerea bănuitorului / învinuitorului se îmbină în mod strict cu un sir de măsuri speciale de investigație. Anume din acest motiv instrumentarea ei impune participarea obligatorie a colaboratorilor unor subdiviziuni speciale de investigație care asigură realizarea reținerii. O acțiune specială de investigație de acest gen este urmărirea vizuală a persoanei care urmează a fi reținută. Buna finalitate a reținerii depinde de alegerea corectă a locului, a condițiilor, a timpului de efectuare a ei și a echipei de reținere. Administrarea informațiilor necesare privire la locul de aflare a

bănuitorului/ învinitorului, a mijlocului de transport, a împrejurărilor este asigurată prin măsurile speciale de investigație. Urmărirea și observarea asigură stabilirea momentului de transmitere a banilor persoanei care ia mită, a anumitor caracteristici ale persoanei implicate în cazurile de furt etc.

Drept temei pentru reținerea persoanei bănuite servește bănuiala rezonabilă privind săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de un an, numai în cazurile:

- 1) dacă aceasta a fost prinsă în flagrant delict;**
- 2) dacă martorul ocular, inclusiv victimă, indică direct că anume această persoană a săvîrșit infracțiunea;**
- 3) dacă pe corpul sau pe hainele persoanei, la domiciliul ei ori în unitatea ei de transport sînt descoperite urme evidente ale infracțiunii;**
- 4) dacă la locul săvîrșirii infracțiunii sînt descoperite urmele lăsate de către această persoană;**
- 5) dacă aceasta a încercat să se ascundă ori nu i s-a putut constata identitatea.** În alte circumstanțe care servesc temei pentru o bănuială rezonabilă că o persoană a săvîrșit infracțiunea, aceasta poate fi reținută numai dacă a încercat să se ascundă ori nu i s-a putut constata identitatea.

Reținerea persoanei bănuite poate fi dispusă și dacă există temeuri rezonabile de a presupune că aceasta se va sustrage de la urmărirea penală, va împiedica aflarea adevărului sau va săvârși alte infracțiuni.

Reținerea persoanei mature în temeuriile prevăzute la alin.(1) art. 165 CPP poate avea loc până la înregistrarea infracțiunii în modul stabilit de lege. Înregistrarea infracțiunii se efectuează imediat, dar nu mai tîrziu de 3 ore de la momentul aducerii persoanei reținute la organul de urmărire penală, iar în cazul în care fapta pentru care persoana a fost reținută nu este înregistrată în mod corespunzător, persoana se eliberează imediat cu excepția prevăzută la art.273 alin.(1) pct.2).

Reținerea persoanei în condițiile prezentului articol nu poate depăși 72 de ore din momentul privării de libertate.

În cazul în care reținerea persoanei se efectuează pentru stabilirea identității ei, perioada de reținere nu poate depăși 6 ore.

Reținerea minorului nu poate depăși 24 de ore.

Persoana reținută în condițiile prezentului articol, pînă la expirarea termenului prevăzut la alin.(5) și (6), trebuie să fie adusă cît mai curînd posibil din momentul reținerii în fața judecătorului de instrucție pentru a fi examinată chestiunea arestării sau, după caz, a eliberării acesteia. Demersul privind arestarea persoanei reținute urmează a fi înaintat cu cel puțin 3 ore înainte de expirarea termenului de reținere. Procurorul, în termenele prevăzute la alin.(5) și (6), va emite o ordonanță de eliberare a persoanei reținute fie, după caz, va înainta demersul, conform art.307, judecătorului de instrucție.

CLASIFICARE REȚINERILOR

- În funcție de numărul persoanelor supuse reținerii, acțiunile pot fi individuale și de grup.**

Se numește *individuală* reținerea unei singure persoane, iar *în grup* reținerea concomitentă a câtorva persoane, care se află în același loc, localitate și care se bănuiesc de săvârșirea uneia și aceleiași infracțiuni.

- După modul de sincronizare:**

- 1. Concomitente**
- 2. Consecutive**

- După modul de operare, reținerea poate fi efectuată *cu și fără pregătire prealabilă*.**

Reținerea cu pregătire prealabilă este o activitate clasică a organelor speciale sau de urmărire penală, soldată, de obicei, cu succesul organelor respective. Acționând în sensul pregătirii reținerii, bănuitorul/ învinitorul este cunoscut din timp, iar organele respective, posedând o informație amplă despre el, au posibilitate să aleagă locul, timpul și alte circumstanțe pentru realizarea eficientă a acțiunii de urmărire penală, să formeze grupul respectiv și să pregătească mijloacele tehnice necesare. Formând grupul de reținere, se face instructajul necesar, se stabilește rolul fiecărui membru al echipei

în timpul reținerii, se întocmește planul corespunzător, bine determinat, aprobat, după care se efectuează reținerea

Reținerea fără pregătire se efectuează, de obicei, prompt, în situația în care cazul este de neamînat, când are loc urmărirea persoanei bănuite, când martorii oculari, pătimitul indică direct infractorul, când se stabilește persoana care se ascunde de organele de drept și reținerea ei se efectuează imediat după infracțiune, fără o pregătire prealabilă.

- **La fel reținerea poate fi publică și clandestină (secretă, conspirată)**

În primul caz, capturarea și stabilirea persoanei respective în condiții de privațiune de libertate, sau mai bine-zis izolarea lui de societate, pe un termen scurt se realizează în condiții obișnuite, fără luarea unor măsuri de conspirație speciale. Faptul capturării și izolării persoanei respective devine în aceste cazuri imediat cunoscut cercului de infractori. În al doilea caz, reținerea devine mai puțin cunoscută.

- **După locul reținerii**

1. în încăperi;
2. pe stradă;
3. în mijloacele de transport;
4. pe teren deschis.

Reținerea bănuitorului/ învinuitului, ca acțiune de urmărire penală, se efectuează în 3 etape, și anume:

- 1) **pregătirea pentru reținere,**
- 2) **reținerea propriu zisă (capturarea fizică a persoanei bănuite)**
- 3) **documentarea acțiunii respective.**

La acțiunea procesuală, efectuată, de obicei, de către ofițerul de urmărire penală, participă în mod obligatoriu și inspectorii de investigație, ai subdiviziunilor speciale, precum și specialiștii respectivi.

Toți participanții se divizează în mai multe subgrupuri a către 1-2 și mai multe persoane, și anume:

- subgrupul supraveghere;
- subgrupul de capturare fizică a bănuitorului;
- subgrupul de documentare a acțiunii date;
- subgrupul de blocare
- subgrupa de escortare

În unele cazuri, persoana bănită de comiterea unei anumite infracțiuni se află sub urmărire vizuală, de aceea inspectorii de investigație asigură nu numai urmărirea persoanei date, ci și paza locului, precum și a membrilor participanților la reținere, pentru ca în timpul realizării acțiunii date să nu se implice persoane străine sau complici ai infractorului.

Capturarea fizică a bănuitorului se realizează, de obicei; de către inspectorii de investigație sau poliția cu destinație specială, care sunt bine pregătiți fizic și posedă anumite procedee de luptă corp la corp. Tot ei escortează reținutul până la locul de detenție.

De documentarea reținerii se ocupă, de obicei ofițerul de urmărire penală și specialistul criminalist. Primul întocmește procesul-verbal al acțiunii de urmărire penală, iar specialistul înregistrează cu camera de luat vederi, cu aparatul de fotografat procesul și rezultatele reținerii.

La principiile tactice generale, care asigură reușita reținerii bănuitorului / învinuitului, se vor lua în calcul următoarele momente:

- a) operativitatea;
- b) nivelul profesional și fermitatea acțiunilor persoanelor care cută reținerea;
- c) interacțiunea dintre membrii grupelor participante la reținere.

Prin *operativitate* se înțelege că toate măsurile de pregătire a reținerii, realizarea ei practică, escortarea persoanei reținute la locul de detenție trebuie să fie efectuate fără întârziere.

Promptitudinea acțiunilor acestor persoane împiedică persoana supusă reținerii să evadeze, să ia măsuri pentru ascunderea urmelor infracțiunii, să înștiințeze complicitii care ar putea să împiedice soluționarea problemelor cercetării. Operativitatea, condiționată de necesitatea unei reacții

rapide la schimbările intervenite în acțiunea dată, este necesară pentru a nu pierde inițiativa tactică și a reconstitui la momentul oportun tactica corespunzătoare.

Nivelul profesional și fermitatea acțiunilor presupun o înaltă pregătire profesională, spiritul activ și curajul membrilor grupului de capturare, capacitatea de a se orienta repede în situațiile ce se schimbă, să ia hotărâri argumentate și să le realizeze cu șansă în situația concretă.

În acțiunile de reținere, fermitatea mai înseamnă și manifestarea puterii autoritatii și inevitabilitatea privațiunii de libertate a persoanei bănuite (învinuite). Toate acestea contribuie la demoralizarea persoanei reținute și la înțelegerea de către ea a faptului că a venit momentul să răspundă pentru cele săvârșite.¹

Interacțiune este corelarea și coordonarea eforturilor colaboratorilor diferitelor servicii și subdiviziuni în timpul efectuării reținerii cu scopul de a atinge rezultatul planificat. Interacțiunea este deosebit de importantă la efectuarea unor rețineri complicate, periculoase, bunăoară a celor ce fac parte din operațiile tactice, legate de acțiunile de descoperire a persoanelor care s-au ascuns de organele de menținere a ordinii legale și ale justiției: urmărirea persoanelor care au evadat, blocarea raionului, unde se ascunde persoana căutată etc.

În acest caz reținerea bănuitorului constituie etapa finală a măsurilor operative de căutare, la care participă, de obicei, mai mulți colaboratori ai organelor speciale și de drept, iar uneori și forțele altor departamente (carabinierii, grănicerii etc.).

Organizarea colaborării, interacțiunii este sarcina conducătorului grupului de urmărire penală. El e obligat să stabilească funcțiile fiecărui colaborator participant la reținere, să-i înzestreze cu mijloace tehnice, să stabilească modurile de legătură și de coordonare a eforturilor, să organizeze realizarea măsurilor proiectate în plan.

Reținerea întotdeauna trebuie efectuată prin surprindere pentru bănuitor. Aceasta înseamnă că persoana respectivă nu este gata să opună rezistență grupului de capturare, să se eschiveze, să ascundă probele care se pot afla asupra sa sau să se sinucidă.

Imediat după capturarea persoanei bănuite, în primul rând trebuie efectuată perchezitia corporală, al cărei scop constă în ridicarea diferitelor obiecte pe care acesta le poate avea asupra sa, armă cu care ar putea ataca membrii echipei de reținere sau să se sinucide, precum și documente care ar servi ca probe doveditoare ale infracțiunii. Perchezitia corporală se efectuează în momentul capturării fizice, pe când întocmirea formelor legale se efectuează mai apoi, în procesul documentării, adică în procesul-verbal de reținere perchezitia se va fixa în mod procesual.

2

Reținerea bănuitorului (învinuitului) se poate înfăptui atât după pregătire prealabilă, cât și fără în cazurile când se creează o situație de reținere imediată, în flagrant.

Reușita reținerii depinde de pregătirea măsurii date și efectuarea ei promptă, exactă și calificată. Pregătirea către reținerea bănuitorului (învinuitului) cuprinde:

- 1) luarea de măsuri pentru obținerea informației maximale despre persoana care trebuie reținută;
- 2) întocmirea planului de reținere;
- 3) completarea grupului de reținere;
- 4) stabilirea sarcinilor participanților la reținere și a condițiilor de realizare a ei cu succes (instructajul grupului de reținere);
- 5) studierea locului unde va avea loc reținerea;
- 6) deplasarea grupului la locul de reținere.

Pentru planificarea operației de reținere și efectuarea ei cu succes, informația amănunțită are o deosebită însemnatate, în acest scop se studiază minuțios documentele procesuale existente (depozițiile martorilor, declarațiile victimelor etc., materialele investigației operative etc.), se stabilesc datele dirigitoare complete și adresa persoanei ce urmează a fi reținută, informații despre starea ei fizică, componența familiei, planul locuinței, casei, pe care o ocupă, particularitățile

¹ Ghiorghită M. Tactica reținerii, Chișinău, 1993. p. 15.

construcțiilor adiacente etc. Lista acestora se determină conform împrejurărilor concrete, în urma dalelor obținute, în cazul efectuării operației de căutare și reținere a persoanei, care a evadat sau care se sustrage de la răspundere, trebuie să fie culese date despre caracterul localității și căile de comunicație în zona de cercetare (căutare), despre semnalamentele exterioare ale persoanei căutate, îmbrăcământul ei, echipamentul, arma pe care o deține și ruta presupusă.

Sarcinile viitoarei rețineri și a condițiilor efectuării acestei acțiuni sunt expuse într-un plan de reținere, care trebuie adus la cunoștința tuturor membrilor grupului de reținere.

Planul reținerii se întocmește, de regulă, în formă scrisă. La efectuarea concomitentă a câtorva rețineri (în grup), precum și în cazul survenirii unor date despre o posibilă agravare a situației în timpul efectuării operației (opunerea rezistenței îñarmate, tentativă de evadare, de sinucidere etc.), planul se confirmă de către conducătorul organului de urmărire penală.

Planul viitoarei rețineri² va cuprinde:

1. Cine este persoana care trebuie să fie reținută, temeiurile
2. Timpul, locul și consecutivitatea reținerii
3. Numărul grupelor operative
4. Stabilirea conducătorilor gr.
5. Mijloacele și modalitatea de legătură, modalitatea și semnele de legătură
6. Măsurile de camuflare
7. Lista instrumentelor
8. Lista mijloacelor tehnico-științifice speciale
9. Modalitatea de folosirea câinilor de serviciu
10. Modalitatea de efectuare a percheziției corporale
11. Modul de implicare a populației la acordarea ajutorului în vederea reținerii infractorului.
12. Modalitatea și consecutivitatea aplicării forței fizice
13. Itinerarele de deplasare a grupelor de reținere
14. Modalitatea de apropiere și pătrundere
15. Mijloacele de fixare a reținerii
16. Modul de escortare a persoanei reținute etc.

În cadrul instructajului grupul de serviciu operativ trebuie să fie informat de către ofițerul de urmărire penală:

- 1) în linii generale despre datele și caracterul infracțiunii săvârșite și identitatea persoanei, care trebuie reținută, semnalamentele ei exterioare, aptitudinile și capacitațile fizice ale ei;
- 2) despre locul unde se va efectua reținerea (după plan, machetă), precum și ruta deplasării spre locul efectuării operației;
- 3) despre legenda, după care echipa de capturare din cadrul grupului va pătrunde în încăperea, unde se poate afla persoana respectivă;
- 4) despre sistemul de acțiuni din timpul operației și procedeele de legătură cu conducătorul grupului de reținere.

Grupul de polițiști implicați este prevenit de asemenea:

- 1) despre posibila opunere de rezistență din partea persoanelor suspectate și alte împrejurări negative;
- 2) despre regulile de recurgere la armă;
- 3) despre efectuarea operației în situația agravată (noaptea, despre posibila apariție a bănuitorului însoțit de alte persoane);

² NOTĂ: Despre o anumită etapizare a reținerii se poate vorbi numai în cazul reținerii unei (unor) persoane din locuință.

- a) Deplasarea la locul reținerii
- b) Pătrundere în locuință
- c) Reținerea, identificarea, legitimarea
- d) Percheziția corporală
- e) Escortarea

- 4) despre mascarea necesară a grupului operativ în timpul deplasării spre locul de reținere etc.

După cum s-a menționat mai sus, pentru efectuarea reținerii conducerea organului (subdiviziunii) de urmărire penală trebuie să numească un grup operativ, care poate fi format din cel puțin 2-3 colaboratori înarmați. De obicei, un aşa grup se formează din câțiva lucrători al serviciului de investigație: un specialist și 1-2 ofițeri de urmărire penală. Ultimul este numit superiorul operației de reținere. Șeful grupului operativ poartă răspundere personală pentru îndeplinirea sarcinilor trasate. Indicațiile și dispozițiile lui la locul efectuării reținerii sunt obligatorii pentru întreaga componență a grupului de reținere. La nevoie, pentru realizarea reținerii, grupul poate reținere poate fi completat și de militari ai trupelor de carabinieri, de grăniceri sau colaboratori de poliție etc., care au menirea de a bloca locul efectuării operației de reținere.

Locul de reținere a bănuitorului (învinuitului) se alege pornind de la situația concretă, persoana ce va fi reținută și de la alte date acumulate în cauză. Practica ne demonstrează că bănuitorul (învinuitul) poate fi reținut în încăperi (locul de trai, de serviciu, locuri publice), pe stradă, în transport sau pe loc deschis.

La determinarea locului viitoarei rețineri, se vor analiza condițiile de asigurare a securității atât a membrilor grupului de capturare, cât și a altor persoane, care se pot afla întâmplător în locurile date.

Ofițerul de urmărire penală și lucrătorii operaționali, inclusi în componența grupului operativ care participă la reținere, sunt obligați să acționeze ținând cont de situația concretă, să dea dovadă de răbdare și inițiativă înțeleptă, să se afle într-o stare de pregătire permanentă, să pună capăt posibilei rezistențe sau acțiunii provocatoare din partea persoanei, supuse reținerii, sau a altor persoane.

Trebuie menționat că efectuarea calificată a reținerii, îndeplinirea corectă a recomandărilor tactice și procedurale ale acestei acțiuni constituie o condiție necesară a cercetării eficiente, operative și multilaterale a infracțiunii.

La efectuarea reținerii, grupul de reținere trebuie să asigure îndeplinirea strictă a cerințelor legii, respectarea drepturilor legitime ale cetățenilor, să nu permită fapte și afirmații care înjosează demnitatea persoanelor supuse acestei măsuri.

Reținerea trebuie să decurgă în mod operativ și cu toată fermitatea. Operativ, după cum se știe, înseamnă să nu se tărgăneze luarea deciziei de efectuare a reținerii, iar când decizia este luată, ea trebuie realizată într-un termen minim. **Reținerea executată cu îscusință exclude:**

- a) înștiințarea de către infractor a complicitelor săi;
- b) opunerea de către el a rezistenței fizice ori înarmate;
- c) sinuciderea, evadarea;
- d) nimicirea obiectelor și urmelor care pot fi probe materiale în cauza dată.

ETAPA DE LUCRU A REȚINERII

Tactica reținerii este determinată, de obicei, de caracterul infracțiunii săvârșite, de calitățile afective-voliționale și alte calități personale ale bănuitorului, învinuitului, precum și de locul reținerii. Asupra procedeelor tactice particulare ale reținerii, legate de tipul infracțiunii și personalitatea infractorului, ne vom lămuri în procesul cercetării unor tipuri de infracțiuni. Iar aici vom examina procedeele tactice de reținere, legate de locul efectuării acestei acțiuni de urmărire penală.

Practica ne-a dovedit că reținerea bănuitorului, învinuitului poate fi efectuată:

- 1) în încăperi;
- 2) pe stradă;
- 3) în mijloacele de transport;
- 4) pe teren deschis.

Reținerea în încăpere, încăperile sunt, de obicei, cele mai favorabile locuri de reținere a persoanelor bănuite, învinuite în săvârșirea infracțiunii.

Persoanele suspectate de săvârșirea unor infracțiuni pot fi reținute în încăpere la domiciliu, la locul lor de muncă, într-o organizație publică, instituție administrativă, unde sunt invitați în mod

special sau ei se pot adresa acolo cu diferite probleme personale.³ Delimitarea acestor încăperi și posibilitatea de a organiza din timp supravegherea, paza încăperilor unde se va efectua reținerea prezintă un aspect pozitiv întru îndeplinirea cu succes a sarcinilor organelor de urmărire penală în direcția trasată.

În toate aceste cazuri principalul este deplasarea tăinuită la locul de reținere. Grupul de serviciu trebuie să sosească la locul viitoarei rețineri respectând măsurile de conșpirație și, apropiindu-se de încăpere în grupuri mici, să pătrundă rapid în ea, folosind legenda elaborată din timp. De exemplu, controlul stării casei de locuit, a rețelei electrice, telefonice, aparatului de gaz, conductei de apă, iar în orele târzii sau matinale - distribuirea corespondenței, adresarea după ajutor și.a. În aceste cazuri, pentru convorbire cu locatarii apartamentului în cauză trebuie folosiți vecinii, lucrătorii serviciilor de depanare, activiștii pe care ei îi cunosc foarte bine etc.

Când se planifică reținerea la domiciliul persoanei bănuite, dacă grupul de reținere nu a reușit să pătrundă în încăpere conform legendei, atunci superiorul grupului de reținere se adresează în numele organelor de drept cu cererea de a deschide ușa și îi previne pe stăpâni că, în caz de refuz, ușa va fi forțată. Odată fiind luată decizia de a forța ușa de intrare, serviciul operativ trebuie să acționeze rapid și cu fermitate, respectându-se măsurile de precauție, ținând cont de posibilitatea unei rezistențe, adeseori chiar înarmate, a infractorului.

Sosind la locul efectuării reținerii, superiorul grupului operativ organizează paza lui, asigură supravegherea intrărilor și ieșirilor din local (ferestrelor, balcoanelor, ieșirilor de rezervă existente etc.), dacă acest lucru n-a fost organizat din timp.

La locul efectuării reținerii efectivul grupului de reținere trebuie să fie gata, încât să poată concomitent și eficient contracara tentativa posibilă a persoanei, supuse reținerii, să opună rezistență, inclusiv armată, să evadeze sau să se sinucidă. Practica ne dovedește că aşa cazuri au loc atunci când grupul de reținere nu acționează conform regulilor stabilite și situației create.⁴

Reținerea poate fi întreprinsă și la locul de lucru sau într-un loc public (organizație, întreprindere etc.). În aceste cazuri este rațional ca apriori să se stabilească un contact cu administrația locală și cu concursul ei să se creeze condiții necesare pentru înfăptuirea reținerii (să chemă persoana într-o anumită cameră, să facă să iasă sub un anumit pretext din încăperea aglomerată etc.). Toate intrările și ieșirile în aceste cazuri trebuie blocate de membrii grupului de reținere.

Reținerea infractorului pe stradă. În cazul planificării reținerii persoanei suspectate pe stradă, pe o anumită rută se stabilește din timp supravegherea ei, precum și a locului nemijlocit, unde se presupune să se efectueze această acțiune de urmărire. În acest scop, după cum se știe, se formează trei subgrupe: una pur operativă - de asigurare (supraveghere) și pază, alta - de capturare fizică a bănuitului și a treia - de documentare, între aceste subgrupe, însărcinate cu reținerea, se asigură o legătură bilaterală.

Locul unde se planifică efectuarea reținerii se stabilește reieșind din situația operativă și existența forțelor operative. E de dorit ca locul să fie puțin aglomerat și să fie situat pe ruta obișnuită a persoanei care trebuie reținută.

La apariția persoanei bănuite în locul indicat, grupul de serviciu operativ (de capturare) se apropie pe neobservate de el. Pentru aceasta se aleg momentele când atenția persoanei date va fi sustrasă de ceva. Apropiindu-se de persoana, care trebuie să fie reținută, doi inspectori de investigație îl capturează și îl anunță despre reținere, în timpul acesta cel de-al treilea colaborator controlează repede dacă reținutul are armă sau alte obiecte pe care le poate folosi pentru atac sau sinucidere.

Nu se recomandă începerea reținerii cu cererea de a prezenta unele documente, deoarece persoana reținută poate folosi acest moment pentru a recurge la atac sau sinucidere.

Pentru efectuarea cu succes a reținerii pe stradă, uneori pot fi și trebuie bine pregătite împrejurările, create suplimentar condiții necesare. De exemplu, pe ruta obișnuită a bănuitului, inculpatului pot fi înscenate unele lucrări de reparatie a drumurilor cu instalarea diferitelor

³ Карпов Н.С. Предупреждение формирования преступных группировок, Киев, 2002. p.112.

⁴ Бородулин А. И. Убийства по найму – криминалистическая характеристика. Методика расследования. М., 1997.р.97.

mecanisme, mașini etc. Totodată acolo trebuie să fie prezenți aşa-numiții "specialiști" din rândurile inspectorilor de investigație, care se pot angaja în orice moment în operația de reținere a infractorului. Toate aceste mișcări trebuie să fie bine gândite din timp, să pară naturale pentru a nu trezi suspiciunea persoanei care urmează a fi reținută.

Reținerea în mijloacele de transport. Uneori persoana bănuită, inculpatul poate fi reținută în tren, avion, autobuz, pe corabie etc. O asemenea operație se poate realiza în timpul îmbarcării persoanei în mijlocul de transport, pe traseu sau la sosirea mijlocului de transport la locul de destinație, în funcție de faptul unde este planificată efectuarea reținerii, grupul de serviciu operativ poate să urmeze cu persoana în cauză în același mijloc de transport sau să plece din timp la punctul de destinație pentru efectuarea operației și să aștepte acolo sosirea trenului, avionului, autobuzului etc. În aceste cazuri din timp se stabilește o supraveghere exterioară a persoanei supuse reținerii.

La reținerea pe traseu se recurge, de regulă, în cazul necesității de a ascunde pe un anumit timp de complici, rude și cunoșcuți, faptul reținerii infractorului, în legătură cu aceasta, reținerea persoanei în timpul îmbarcării în transport sau la sosirea în punctul final se efectuează numai la deținerea informației verificate despre lipsa unor persoane care îl conduc sau care îl întâlnesc pe bănuit.

Reținerea bănuitorului înainte de punerea în mișcare a transportului sau în plină mișcare se efectuează, de obicei, în compartimentul trenului, salonul avionului, în cabină etc., unde membrii grupului de serviciu operativ ocupă locuri de pasageri sau alt loc comod pentru realizarea operației.

În punctul de sosire a mijlocului de transport reținerea trebuie efectuată în funcție de situația creată: la ieșirea persoanei bănuite din mijlocul de transport, de pe peron, din clădirea gării sau în alt loc potrivit.

Reținerea pe teren. În funcție de condițiile și circumstanțele concrete, reținerea poate fi efectuată și în urma organizării urmăririi în pădure, câmp, pe teren deschis etc.

Urmărirea are loc atunci când bănuitorul (inculpatul) a fugit (evadat) de la locul planificat de reținere (casă, apartament, de pe ruta obișnuită etc.), precum și în cazurile când el a fugit (evadat) de sub arest. În aceste cazuri urmărirea se organizează și se desfășoară de către grupul de serviciu operativ, care trebuie să efectueze reținerea persoanei bănuite ori de grupul de escortare, care expedia reținutul.

Modul de urmărire a persoanei în fiecare caz are particularitățile sale, dar în linii generale trebuie respectate neapărat următoarele condiții:

- urmărirea începe imediat pentru ca persoana bănuită ori escortată să nu dispară din vedere;
- persoana bănuită este somată că în caz de nesupunere organelor de resort asupra ei poate fi aplicatăarma de foc;
- în cazul în care bănuitorul (învinuitul) nu se supune grupului de capturare, escortare se efectuează o tragere de preîntâmpinare în aer. Dacă și după aceasta bănuitorul (inculpatul) nu se supune, tragerea se repetă asupra fugarului astfel încât să fie paralizată mișcarea lui. De exemplu, dacă bănuitorul continuă să fugă, el este împușcat în picioare, dacă se mișcă cu un transport, atunci tragerea se efectuează în mecanismele acestuia pentru a-l opri.

În cazurile când parvîne informația precum că bănuitorul se află ori se ascunde undeva pe teren (loc deschis, pădure etc.), se organizează operativ înconjurarea acestui loc și se procedează la căutarea persoanei care trebuie reținută. Căutarea se poate realiza de un grup de serviciu operativ sau de câteva grupuri pe o direcție ori în diferite direcții și localități, în afara de inspectorii de investigație și ofițerii de urmărire penală, care participă la operație, în componența grupelor numite mai pot fi incluși și polițiști ori carabinieri, ostași ai forțelor armate, grăniceri etc. În toate aceste cazuri grupele de serviciu operativ au conducătorii lor nemijlociți, însă activitatea lor este coordonată de aşa-numitul stat major format din conducătorii secției și ai direcției respective de urmărire penală.

În baza celor constatare, generalizăm că reținerea bănuitorului (învinuitului) este o operațiune tactică care are un final concret - capturarea și reținerea infractorului ca acțiune de urmărire penală.

Fixarea acțiunii de reținere se efectuează prin două modalități:

- 1) procesuală – proces-verbal de reținere
- 2) tehnică – cu folosirea fotografie și video-filmului judiciar.

Erorile și neglijența admise la organizarea și efectuarea reținerii, de obicei, generează consecințe grave: infractorul se poate sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată; să continue activitatea criminală; să-și piardă viața ori să lipsească de aceasta pe cineva; să nimicească probele importante etc. Din aceste considerente este necesară evidențierea unor particularități ale organizării și efectuării reținerii bănuitorului (învinuitului).

Un moment important în pregătirea pentru reținere este soluționarea chestiunilor legate de asigurarea securității participanților la reținere, precum și a persoanelor accidentale; analizarea datelor parvenite din surse operative și de alt gen; determinarea posibilităților de a aplica mijloace ale tehnicii speciale; verificarea faptului dacă colaboratorii de poliție, ai securității naționale, inclusi și în componența grupului operativ dispun de deprinderile și cunoștințele necesare etc.

În scopul de a studia personalitatea celui care urmează a fi reținut, este foarte importantă colectarea datelor suplimentare privind relațiile lui cu membrii familiei și vecinii, precum și cu colegii de serviciu (în cazul când reținerea va decurge la locul de muncă), înclinațiile de a opune rezistență, existența antecedentelor penale etc. Studierea tuturor informațiilor administrative despre bănuitor va contribui la elaborarea justă a tacticii de reținere, neutralizarea rezistenței, prevenirea tentativei de evadare. Informațiile despre suspectat trebuie administrative în condiții de conspirație strictă, pentru a nu trezi bănuiala acestuia sau a altor persoane interesate în zădănicirea activității de urmărire penală (de exemplu, complicitii, rudele).

Cunoașterea împrejurărilor în care va avea loc reținerea, blocarea căilor pe unde ar putea evada persoana de reținere, prinderea, capturarea ei pe neașteptate, asigurarea securității persoanelor care efectuează reținerea și a celor din jur, precum și a particularităților personalității bănuitorului vor permite o distribuire mai rațională, efectivă a funcțiilor între participanții la activitatea de urmărire penală.

Pentru efectuarea reținerii, grupul de reținere se formează în corespondere cu obiectivul trusat, incluzând și învingerea unei eventuale rezistențe din partea bănuitorului sau complicitilor lui. Numărul de colaboratori depinde de numărul de persoane care urmează a fi reținute, particularitățile fiecărei dintre acestea, dotarea lor, locul reținerii, gravitatea infracțiunii comise. Dar în toate cazurile se recomandă ca numărul de persoane ce efectuează reținerea să fie cel puțin de două ori mai mare decât numărul bănuitorilor, astfel încât unii membri din grup să facă observările, alții să fie gata pentru capturare sau să blocheze tentativele celor reținuți de a se salva prin fugă sau de a se debarasa de obiectele care îi demască, precum și pentru a preveni amestecul persoanelor ocasionale în desfășurarea acțiunii date.

În cazul când reținerea urmează să fie efectuată noaptea pe loc deschis, se convin apriori mijloacele de legătură dintre membrii grupului (radioul, telefonul, curierul special), precum și semnalele convenționale, de exemplu, despre începutul operației, rezultatele obținute, adunarea grupului în punctul final. Drept semnale pot servi scânteierile de lumină (în special, de la lanterna de buzunar), o împușcătură din pistolul de semnalizare, un fluerat etc.

În scopul de a bloca o eventuală rezistență din partea reținutului, grupul trebuie să fie înarmat, precum și să dispună de mijloace de transport (pentru deplasarea grupului la locul reținerii și transportarea persoanei reținute).

Adesea la efectuarea reținerii se solicită ajutorul specialiștilor. De exemplu, din considerente de tactică, pe lângă grupul de capturare, se mai creează un grup de asigurare (supraveghere), precum și atunci când se efectuează concomitent câteva rețineri în diferite locuri, ca mijloc de legătură se utilizează radiotelefonul, iar pentru deservirea transportului sunt angajați șoferi. La reținerea infractorilor ce s-au ascuns în subsoluri, podurile caselor, în construcții părăsite, pentru urmărirea lor și înfrângerea rezistenței opuse este justificată antrenarea specialistului dresor de câini împreună cu câinele de urmărire. Deoarece reținutul imediat este supus perchezitionei corporale, specialistul criminalist poate acorda ajutor la aplicarea mijloacelor tehnico-științifice de investigație (de exemplu, a aparatului de căutare a metalelor), iar medicul legist poate examina corpul persoanei reținute.

Timpul de efectuare a reținerii se alege astfel încât să fie asigurată capturarea infractorului, dacă e posibil, asupra faptului, să înfrângă rezistența opusă de el, să prevină pierderea, nimicirea probelor care-l demască. Reținerea trebuie să se efectueze în condiții maximal de nefavorabile

pentru infractor și cele mai convenabile pentru persoanele care instrumentează reținerea. De regulă, capturarea se realizează prin apropierea rapidă de bănuitor în acel moment când el nu se aşteaptă la aşa ceva.

Deoarece reținerea deseori reprezintă nu numai o simplă acțiune de urmărire penală, o operație tactică, în plan se vor prevedea succesiunea și particularitățile instrumentării altor acțiuni urgente și măsuri speciale de investigație ce decurg din faptul reținerii și sunt organic legate cu ea, de exemplu, perchezitia corporală a reținutului, iar în cazul când există temeuri și participanți îndeajuns pentru aceasta - perchezitia încăperii, urmărirea persoanelor care încearcă să se ascundă, depistarea martorilor, organizarea pândelor, examinările de urmărire penală a obiectelor confiscate în timpul reținerii, în plan se vor reflecta și chestiunile privind legătura reciprocă între colaboratorii organului de urmărire penală și opinia publică la organizarea și realizarea reținerii.

Reținerea grupului de complici, de regulă, prezintă multe deficiențe, este complicată (unirea în grup facilitează opunerea rezistenței, nimicirea dovezilor de vinovăție,⁵ necesită implicarea unui număr mare de participanți în activitatea de urmărire penală, înzestrarea și pregătirea lor respectivă). Din acest motiv, atunci când împrejurările permit, tactic este justă realizarea reținerii bănuitorilor unul câte unul. Pe de altă parte, reținerea concomitentă a complicitelor îi împiedică să comunice unul altuia pericolul, să se ascundă, să tăinuiască sau să nimicească dovezile de vinovăție.

La reținerea efectuată fără o pregătire prealabilă o deosebită importanță capătă supravegherea asupra persoanei care urmează a fi reținută, caracterul neașteptat, hotărâtor al acțiunilor celui care înfăptuiește reținerea, colaborarea cu lucrătorii de poliție ce se află în apropiere sau cu reprezentanții opiniei publice (de exemplu, cetățenii care stau la paza ordinii publice), aplicarea mijloacelor tehnice, perchezitia corporală imediată a celui reținut, sustragerea, luarea armelor și altor obiecte de la el, care pot fi utilizate pentru atacare sau au referință la evenimentul cercetat. Reținerea, căreia i s-a premers o pregătire prealabilă presupune desfășurarea ei conform planului întocmit anterior și diferă prin varietățile tactice.

Reținerea la locul de muncă al bănuitorului este varianta cea mai efectivă, optimală, deoarece, de regulă, în acest caz se reușește realizarea caracterului inopinat al acestei acțiuni de urmărire penală. Ofițerul de urmărire penală sau alte persoane care instrumentează reținerea explică conducătorului respectiv (directorului, șefului de secție etc.) situația creată și îi solicită să-l invite la el sub un anumit pretext pe bănuitor, în biroul, cabinetul conducătorului, de regulă, și se efectuează pe neașteptate reținerea infractorului. Dar este de menționat că la ajutorul persoanelor oficiale (conducătorilor) se va apela numai atunci când se știe la sigur despre atitudinea nepărtinitoare a acestora față de infracțiunea cercetată.

În cazul în care reținerea se realizează în locurile publice, se alege momentul când persoana care urmează a fi reținută acceptă în mod natural apropierea de ea a unui grup de oameni (de exemplu, la stațiile de transport, în rândurile de la magazin, case, ghișee). Participanții la reținere se apropie de bănuitor din două părți, blocându-i mâinile. Unul sau câțiva lucrători vor întreprinde măsuri de siguranță din părți, împiedicând amestecul persoanelor ocazionale sau tentativele infractorului de a evada. Reținutul imediat este supus perchezitionei corporale și escortat în mașină, apoi la organele de poliție, securitate.

Reținerea în locurile publice se complică prin limitarea posibilităților persoanelor care efectuează reținerea de a aplica armele de foc (chiar și în situații critice) și pericolul utilizării acestora de către bănuitor. De aceea apropierea pe neașteptate de persoana care urmează a fi reținută și aici joacă un rol decisiv. Este foarte justificată reținerea în locurile puțin aglomerate sau în împrejurări care limitează posibilitățile de mișcare ale infractorului (la ieșirea din încăpere, în garderobă, la îmbarcare în mijlocul de transport sau debarcarea din el etc.).

Destul de complicată este și reținerea la domiciliul infractorului. Înainte de a se apropia de infractor, persoanele care efectuează reținerea trebuie să pătrundă în încăpere (casă, locuință) căruia fapt î se opune frecvent bănuitorul, precum și alte persoane interesante cărora le rămâne timp să se pregătească pentru a opune rezistență, să nimicească probele sau să evadeze, de exemplu, printr-o ieșire camuflată, prin fereastră, pe la balcon, podul casei, pe acoperișul casei etc.

⁵ V.Dongoroz și colaboratorii, Explicații teoretice ale codului penal român, Vol.2, București, 1970, p. 167.

Anume din acest motiv, la pregătirea pentru reținere se va studia foarte minuțios și atent încăperea respectivă, se va alege modul de pătrundere în ea (cu ajutorul rудelor sau vecinilor loiali sau altor persoane cărora, fără nici o suspiciune, infractorul le poate deschide ușa).

Înainte de a pătrunde, de exemplu, în casa în care domiciliază persoana ce urmează a fi reținută, ea se înconjoară. Posturile de supraveghere se instalează în așa mod ca sub supraveghere să fie toate ferestrele, balcoanele și ieșirile pentru caz de incendiu. După sunetul de sonerie sau bătaia în ușă, membrii grupului de capturare se plasează nu în fața ușii, dar în părțile ei pentru a fi în securitate în cazul unei rezistențe înarmate și a nu fi observați prin vizor sau gaura cheii. După ce ușa a fost descuiată sau ruptă, lucrătorii de poliție sau securitate intră imediat în încăpere, îl capturează și dezarmează pe bănuitor, efectuează perchezitia corporală, apoi îl escorteză în organul respectiv.

Atunci când infractorul dovedește să se ascundă într-un loc pregătit anterior, investigațiile se desfășoară după regulile perchezitionei cu respectarea măsurilor de precauție pentru a nu fi atacați, înainte de a intra într-o încăpere izolată sau întunecoasă ea, mai întâi, se va ilumina sau înainte se va da drumul cāinelui de serviciu pentru investigații.

Sunt cunoscute cazuri când persoanele ce urmau să fie reținute se ascundea în cupoare, beciuri, subsoluri, podurile caselor, pe pereții exteriori ai clădirilor atârnând pe mâini sub balcon, pe părțile de perete dintre uși sau ferestre, în ascensor etc. În localitățile rurale infractorii se ascundea în construcții de pe lângă casă, în beciuri, pivnițe, stogurile de fân, în stivele de lemn, coborau în fântâni, se ascundea în frunzișul copacilor etc.

Un caracter deosebit de complicat are reținerea infractorilor care se pregătesc de comiterea infracțiunii. Tactica acestui gen de reținere se alege în raport cu informațiile de care dispune organul de urmărire penală privind intențiile infractorului, obiectele tentativelor criminale, timpul și locul comiterii infracțiunii. De exemplu, atunci când există date asupra faptului că persoane concrete pregătesc săvârșirea unei infracțiuni, dar nu sunt cunoscute timpul și obiectul tentativelor, se recomandă să efectueze reținerea la domiciliul bănuitorilor sau la locul unde ei păstrează mijloacele infracțiunii, în cazul când există informații atât despre persoanele ce intenționează să comite infracțiunea, cât și despre timpul și obiectul faptei criminale, care poate cauza o mare daună materială sau prezintă pericol pentru viața și sănătatea oamenilor, este justificat ca infractorii să fie reținuți în drum spre locul de comitere a infracțiunii, fără a admite începerea realizării intențiilor criminale, în cazul în care organul de urmărire penală nu dispune de date complete despre toate persoanele ce se gătesc săvârșirea infracțiunii, precum și despre timpul exact al tentativelor criminale, reținerea se efectuează la locul infracțiunii prin organizarea ambuscadelor. Totodată se întreprind toate măsurile pentru ca infracțiunea să nu-și atingă scopul (să nu suferă cetățenii, să nu fie aduse daune organizațiilor de stat și obștești).

Aducând persoana reținută la organele de poliție sau securitate se vor întreprinde măsuri de precauție ca ea să nu se debaraseze de obiectele care o demască. Capturarea și escortarea trebuie să fie efectuate nu mai puțin de două persoane care merg: unul, nemijlocit alături, iar altul în urma reținutului. Dacă există și al treilea reținător, atunci el asigură supravegherea celor din jur. La escortarea bănuitorului se aplică cătușe. El poale încătușat de unul din membrii grupului de reținere. Ruta deplasării se alege în așa mod ca să excludă întâlnirea neașteptată sau premeditată a grupului cu rudele sau complicitii celui reținut.

Reținerea minorului se efectuează după aceleași reguli și, de obicei, are loc în timpul zilei.

Particularitățile reținerii infractorului înarmat în case și locuințe. La primirea informației despre infractori înarmați în scara blocului de locuit sau pe palier vă veți apropia de-a lungul peretelui către intrare. În scopul evitării eschivării acestora prin mansarde, ferestre, subsoluri este necesar să organizați observarea și blocarea acestora. Nu se recomandă oprirea colaboratorului la marginea acoperișului, lângă ferestre de aerisire ale acoperișului și pe scările antiincendiare care sunt suspendate de pereți. Dacă reținerea are loc într-un bloc cu multe secțiuni și există pericolul că infractorii să se eschiveze prin podul sau subsolul secțiunilor vecine, este necesar să se blocheze aceste ieșiri (se închid ușile, se blochează pe din afară, sau sunt legate). Dacă reținerea se efectuează seara trebuie să se ia în vedere că infractorii pot provoca scurt circuit și întrerupe curentul, eveniment după care mulți locatarii vor ieși pe palier, și respectiv, fapt care poate pune în

pericol viața și sănătatea umană. Pe lângă aceasta infractorii, folosindu-se de întuneric sau amenințând vreun locatar, pot pătrunde în apartamentul acestuia.

Pentru preîntâmpinarea unor asemenea cazuri, dacă s-a produs scurt circuit este necesar să anunțați cu voce puternică că în scară se ascund infractori înarmați și că locatarii să nu deschidă ușile apartamentelor dar să se ferească de ele la o distanță nepericuloasă.

Polițiștii trebuie să urce scările fără zgromot, cît mai aproape de perete folosind ca acoperire diferite proeminențe ale peretilor, ținând arma în mână pregătită pentru tragere. Mișcările au loc în lanț cu intervale de jumătate dintr-o scară. Dacă se dispune de câine de serviciu, pentru evitarea atacului altor persoane care se află pe palier nu se sloboade câinele până nu este observat infractorul.

La depistarea infractorilor este necesar, fără a ridica vocea, pentru a nu atrage atenția locatarilor, dar energetic și ferm să li se comande să arunce armele și să se predea. Dacă infractorii nu opun rezistență, sunt percheziționați detaliat, și încătușați, apoi escortați la Inspectoratul de Poliție.

Dacă infractorii trag din armă se iau măsuri pentru dezarmare sau se deschide foc spre nimicire.

O serie de dificultăți apar la reținerea infractorilor în blocuri de locuit cu sistem de coridoare lungi (ex. căminele cu 5 etaje). În asemenea situații numărul polițiștilor trebuie să corespundă numărului de etaje. Colaboratorii, pe măsură înaintării în sus, blochează ușile ce duc la scări la etajul respectiv. La depistarea infractorilor la unul dintre etaje colaboratorii, cu excepția celor ce blochează ieșirea din scară înaintea la etajul respectiv, formând o grupă de blocare puternică dintre care se dispersează o grupă de reținere a infractorilor.

În scopul blocării infractorilor care se află în ascensor, după posibilitate, este oprit. Oprind ascensorul este necesar de blocat complet palierul la care s-a oprit, luând măsuri de siguranță personală și se înaintează infractorilor cererea de a depune armele amenințându-i că sunt înconjurați, total blocați și nu are rost să opună rezistență. Dacă aceștia au dat acordul, superiorul grupei ordonă infractorilor să opreasă ascensorul la etajul indicat și să comandă de a conecta curentul, colaboratorii blochează ascensorul din ambele părți ale ușilor, ținând armele pregătite pentru tragere. Deschizându-se ușile, infractorii la indicația superiorului grupei inițial aruncă armele pe palier, după ce ieșe căte unul cu mâinile după ceafă și spatele înainte.

Reținerea infractorilor înarmați în poduri și subsoluri. Particularitățile reținerii infractorilor înarmați în subsoluri și în podurile (mansardele) blocurilor sunt determinate de dificultățile pătrunderii în asemenea încăperi în aşa mod, ca infractorii să nu observe, necesitatea de a acționa într-un anturaj necunoscut și într-un spațiu limitat în condiții de vizibilitate redusă sau întuneric total. Pentru efectuarea cu succes a unei asemenea operațiuni grupa de reținere trebuie dotată cu mijloace de iluminare, câine de serviciu și mijloace speciale.

Momentul intrării în pod sau în subsol este cel mai riscant pentru viața colaboratorului, de aceea pătrunderea în asemenea încăperi trebuie să fie efectuată foarte prudent. Pătrunderea devine urgentă dacă există pericolul de incendiere sau dacă din pod se trage asupra cetățenilor, când prin alte măsuri nu pot fi întrerupte acțiunile infractorilor.

Efectuarea operațiunii de reținere a infractorilor în condițiile menționate impune colaboratorilor o atenție deosebită, precum și o percepere obiectivă, corectă a situației. Fiind complet blocați și lipsiți de posibilitatea de a se strecu neobservați, infractorii pot încerca diferite tactici: pot încerca de a ieși prin spargerea blocajului polițienesc., trăgând direct asupra colaboratorilor și încercând să-i nimicească, alții vor încerca să impună încrederea că au luat pe cineva ca ostactic, alții declară că se predau și prefăcându-se răniți deschid foc din armă când se apropijează polițiștii sau încearcă să smulgă arma unor colaboratori etc.

Este necesară o prudență deosebită și în situația când infractorul nu ieșe o perioadă îndelungată din încăpere după aplicarea mijloacelor speciale tip „Черемыха”. Lipsa efectului scontat nu înseamnă că infractorul lipsește sau se află în stare de neputință. Este posibil că ascunzisul lui ușor și repede se aerisește (dacă s-a ascuns în canalul de aerisire sau vântul bate din partea unde este ascuns) sau dispune de mască antigaz sau alt mijloc de protecție.

Blocând complet subsolul sau podul, îndepărând persoanele străine și asigurând securitatea celor din jur, conducătorul grupei de reținere propune infractorilor să se predea, anunțându-l că blocul (încăperea) este încercuită de polițiști și nu are rost să opună rezistență.

Dacă infractorii refuză să se predea, reieșind din situația reală și condițiile de timp sunt folosite mijloacele speciale. Uneori pot fi folosite scările mașinilor antiincendiare, iar subsolul dacă nu este mare, poate fi împlinit cu spumă antiincendiară, care-i va face pe infractori să-l părăsească.

Dacă din motive obiective nu pot fi aplicate asemenea mijloace speciale sau acestea sau dovedit a fi ineficiente, pentru reținerea infractorilor, sunt folosiți câinii de serviciu. Câinii sunt asmuțați și eliberați fără curelușă. Dacă a fost folosit gazul special „Черемуха”, încăperile pot fi încă gazificate și se recomandă folosirea măștilor antigaz, dacă se înaintează spre ascunzișul infractorului. Colaboratorii care asigură grupa de reținere iau măsuri de distragere a atenției infractorilor.

Dacă s-a pătruns în încăperea întunecată imediat plecați de lângă ușă într-o parte, într-un loc neluminat și aşteptați până ochii se deprind cu întunericul. Dacă posedăți lanternă o conectați pentru câteva secunde, o țineți în mâna la o distanță mai mare de corp, lumișați unele porțiuni pentru a ști cum să înaintați, apoi stingeți lanternele și vă schimbați locul.

Acționând în pod sau subsol, nu uitați că apar unele particularități ale propagării sunetului în spațiu și unele particularități ale perceperei vizuale. După un zgromot puternic scade posibilitatea de percepere a zgomotelor mai slabe, de aceia pentru a putea percepe sunetele slabe trebuie să rămâneți liniștit și nemîșcat 1-2 minute până a începe mișcarea. Mai bine și mai clar sunt percepute sunetele din stânga și din dreapta și mai rău din spate și din față, uneori sunetele care vin din față parcă vin din spate sau din sus. Având în vedere această particularitate când vă mișcați se recomandă să faceți pauze mici și întorcând capul la stânga și la dreapta să încercați să stabiliți direcția din care vine sunetul.

Un rol important pot avea la reținerea infractorilor în locuri întunecoase aparatele de vedere în întuneric. Destinația de bază a lor este de a depista infractorii în întuneric, unde aceștia consideră că sunt complet nevăzuți.

Dacă reținerea are loc în sectoare cu construcții vechi, case mici și mijlocii, cu o mulțime de construcții auxiliare, este important de stabilit posibilitățile de eschivare a făptuitorilor peste acoperișuri, balcoane etc. În asemenea condiții, chiar dacă unică modalitate de blocare o constituie încercuirea, trebuie de avut și posibilitatea urmăririi infractorilor. Blocarea încăperilor se va efectua prin amplasarea colaboratorilor lângă scările antiincendiare, în locuri unde acoperișul este lângă copac sau este construit în aşa mod că-i permite făptuitorului să sară de pe el etc.

Complexitatea reținerii pe acoperișuri este condiționată de faptul că infractorii se pot ascunde după construcțiile de ventilare și se pot retrage în ascunziș de unde ușor pot observa polițiștii. Uneori aceștia pot coborî din nou în pod sub acoperiș. Înălțimea mare a acoperișului, faptul că sunt la înălțime și lipsa balustradelor exclude posibilitatea aplicării procedeelor de luptă corp la corp în cazul contactului cu infractorul.

La reținerea infractorilor înarmați în apartamente este necesar de a cunoaște preventiv căile de acces către bloc, anturajul încăperilor și proiectul apartamentului (planul) în care va avea loc reținerea. Trebuie de verificat dacă mai pot exista unele ieșiri, scări anii incendiare aflate în apropierea ferestrelor apartamentului, balcoane care sunt comune cătorva apartamente etc.

Până a pătrunde în apartament colaboratorii care efectuează observarea și blocarea ocupă pe neobservate locurile sale. Dacă lipsesc pozițiile comode lângă casă, respectiv, aceste poziții sunt luate de lungul peretelui, în aşa mod, ca fereastra, balconul și alte obiecte care sunt sub observare să se afle din partea dreapta a colaboratorului, iar el trebuie să se afle cu spatele la perete. La fel se blochează și ușa apartamentului de pe palier.

Dacă infractorul sa retriască într-un apartament unde locuiesc câteva familii, este necesar de cules informație despre toți locuitorii, de stabilit relațiile lor cu infractorul și cu familia infractorului. Aceste date sunt necesare pentru a înainta versiunea referitor la posibilitatea infractorului de a fi ajutat de vecini sau că acesta va aștepta ajutorul lor.

Reținerea infractorilor înarmați într-o încăpere este dificilă și periculoasă, mai ales dacă aceștia știu că pot fi reținuți și se pregătesc pentru a opune rezistență. La reținere se recomandă, blocând încăperea și camuflându-vă, să efectuați o observare continuă detaliată a apartamentului.⁶

⁶ Витенко Н.И., Боевая служба караулов и войсковых нарядов., М.:Военное издательство Министерства обороны СССР, 1980. р.150-188.

Ieșirea din apartament a locatarilor, membrilor familiei după cumpărături, sau la lucru, poate crea condiții favorabile pentru pătrunderea colaboratorilor în încăpere. Având în vedere situația poate fi adaptată una din următoarele modalități de pătrundere:

- imediat după deschiderea ușii de către cei ce ies din apartament, dacă sunteți convinși de faptul că infractorul nu se află alături de ușă de la intrare sau nu se uită din urma celui ce iese;
- după ieșirea persoanei și părăsirii câmpului de viziune din fereastră chestionați despre intențiile infractorului și dacă posedă armă, ce fel de armă și câte cartușe, are persoana cheie sau dacă poate fi folosită pentru a intra în apartament;
- în timpul întoarcerii persoanelor ce locuiesc în apartament.

Pe lângă aceste situații mai există și alte modalități de pătrundere sub legendă (ca lucrător al serviciilor comunale, ca lucrător al rețelelor electrice, ca distribuitor al notelor de plată pentru serviciile comunale etc.).

În toate cazurile cel mai dificil moment în efectuarea operațiunii de reținere este momentul pătrunderii în apartament, important fiind amplasarea corectă a colaboratorilor din grupa de reținere.

De obicei, reținerea rapidă a infractorilor înarmați în apartament se efectuează în cazurile când aceștia trag din armă. Mai dificil este atunci când infractorul trage prin ușă încuiată, iar apropierea de ușă devine periculoasă din cauza că palierului (coridorul) este îngust. În aceste situații, având în vedere că infractorul, de obicei, trage la nivelul pieptului sau abdomenului, să apropiați în poziție culcată de ușă și ocupați poziție pe podea lângă aceasta aşezându-vă pe genunchi.

Alegerea modalității de deschidere a ușii depinde nu numai de condițiile apropierei de ea, dar și de particularitățile de construcție, starea tehnică, caracterul și tipul lacătelor.⁷

Ușile construite din două părți sunt sparse prin lovitură puternice cu ranga antiincendiara sau ciocan mare în regiunea lacătelor, la necesitate detonante. De obicei aceste tipuri de uși se efractează repede și ușor. După distrugerea ușii se folosește câinele de serviciu, apoi pătrund membrii grupei de reținere.

Polițistul-chinolog cu câinele trebuie printre primii să pătrundă în încăpere pentru a evita atacul cainelui asupra altor membri ai familiei sau asupra colaboratorilor.

După reținere acesta păzește infractorul cu câinele.

Reținutului se comandă „Poliția! Mâinile sus”, să se întoarcă cu fața spre perete și să țină mâinile pe perete, să depărteze picioarele și să se aplece puțin înainte sau se poate comanda „Culcat la podea, față în jos, mâinile după ceafă!”. Imediat se efectuează percheziția corporală și examinarea obiectelor.

În toate cazurile de distrugere a lacătelor trebuie să țineți cont că unele uși au și lănțisor, de aceia se recomandă de a avea foarfece speciale sau un ciocan cu coadă lungă și greu la lovitură căruia aceasta se va rupe.

Pentru asigurarea securității personalului în timpul ruperii ușilor și zăvoarelor se recomandă aplicarea gazelor tip „Черемуха”. Aceasta îl poate impune pe infractor să părăsească corridorul, antreul, fapt care creează condiții mai favorabile pentru pătrunderea și amplasarea colaboratorilor imediat după pătrundere.

Dacă este spartă ușa de la intrare noaptea sau seara, se recomandă să stingeți lumina în scară pentru a aduce pe infractor într-o poziție incomodă, deoarece adaptarea ochilor la lumină are loc mai rapid decât adaptarea la întuneric, în astă mod se obține prioritate.⁸

Reținerea infractorului într-un apartament aglomerat la fel devine specifică. În acest caz se recomandă să cereți ajutorul vecinilor, care pot descuia ușa principală și să indice unde se află infractorul.

Elementul negativ în aceste situații îl constituie prezența multor persoane fapt care face dificilă asigurarea securității lor și aplicarea mijloacelor speciale.

⁷ Traian Tandin, Cum să ne ferim de infractori, București: ed. Ministerului de Interne, 1997. p.11-31.

⁸ Armstrong, Hunter, Nick Nibler, Law Enforcement Training and Evolutionary Combative Behavior, THE LAW ENFORCEMENT TRAINER, July/August 1999, Volume 14 Number 4:14- 60. BASIC PRISONER TRANSPORT, (1998), Bureau Of Prisons Training Academy, Glynco. p.90.

În toate cazurile, intrând în apartament, nu vă grupați imediat în fața ușii unde se află infractorul.

În unele cazuri infractorul poate lua ostatici membrii familiei sale (soția, copiii) sau alte persoane amenințând că va cauza moartea sau vătămări dacă nu-i lăsat să fugă. În aceste situații problema poate avea două soluții.

Dacă pericolul este real iar în componența grupei este și lunetistul poate exista posibilitatea nimicirii infractorului fără ca să suferă și celelalte persoane.

Dacă nu există posibilitatea nimicirii infractorului fără a aduce vătămări ostaticului, se recomandă să i se acorde infractorului șansa de a fugi și să se folosească pentru reținerea lui o poziție și o situație mai comodă. Urmărirea infractorului care fugă împreună cu ostaticul trebuie organizată imediat, dar acest fapt să nu fie observat de el. La prima situație comodă acesta este reținut ori nimicit.⁹

4

Practica de reținere a persoanelor bănuite / învinate de săvîrșirea infracțiunilor constituie un sistem de măsuri și procedee efectuate într-o anumită consecutivitate cu un scop bine determinat. În acestea se include și escortarea persoanei private de libertate din biroul de serviciu al ofițerului de urmărire penală până la locul de detenție (izolator de detenție preventivă sau penitenciar) sau de la locul capturării fizice a bănuitorului / învinatei până la sediul organului de urmărire penală.

Escortarea prezintă un complex de măsuri și acțiuni ale organului de urmărire penală care includ asigurarea pazei persoanei reținute și deplasarea la organul de urmărire penală sau la locul de detenție. În funcție de gradul de pericol pe care îl prezintă reținutul de împrejurările și condițiile care s-au creat la momentul respectiv, de durata perioadei de escortare și de modul de deplasare de la locul reținerii până la organul de urmărire penală sau de la ultimul până la locul de detenție, componența grupului de escortare poate fi diferită: de la 2 pînă la 5-7 și mai mulți colaboratori.

Persoanele reținute pot fi escortate la organul de urmărire penală sau la locul de detenție pe jos sau cu un mijloc de transport (autoturism, tren, navă aeriană etc.).

Pentru a evita diversele complicații din timpul escortării, înainte de a se porni la drum, persoanei reținute i se propune să-și satisfacă necesitățile fizice, în unele cazuri, ea trebuie întrebătă dacă starea sănătății îi permite deplasarea fără ajutor medical. În anumite situații este necesar a invita un medic și a efectua un control medical persoanei reținute pentru constatarea stării sănătății ei și acordarea ajutorului în caz de necesitate.

De obicei, pentru escortarea reținutului de la locul capturării acestuia la organul respectiv al MAI, SIS sau din biroul ofițerului de urmărire penală până la locul de detenție sunt numiți nu mai puțin de doi colaboratori înarmați, unul dintre care este numit superior. La escortarea pe jos, când locul de destinație se află în apropiere, e rațional ca un colaborator să se depleteze alături de persoana escortată, iar altul să-i urmeze, la 2-3 pași, în funcție de caracterul terenului, localității. Dacă sunt trei colaboratori înarmați, se recomandă ca unul să se depleteze înainte cu 2-3 pași, altul să meargă în stânga sau în dreapta reținutului, iar al treilea — în spatele persoanei escortate.

În ambele cazuri, persoana escortată trebuie să fie legată cu cătușe de colaboratorul ce merge alături în stânga sau în dreapta ei. În unele cazuri, în funcție de persoana reținută, escortarea poate avea loc și fără utilizarea cătușelor.

În cazul în care escortarea are loc în autoturism, reținutul este așezat pe bancheta din spate între doi colaboratori. Reținutului i se pun cătușele pe mâini pentru a se evita atacul din partea lui asupra șoferului în timpul deplasării.

Mâinile persoanelor din escortă trebuie să fie libere de obiecte străine. Reținutul este prevenit în aceste împrejurări că în timpul deplasării pe jos, când nu sunt folosite cătușele, el trebuie să țină mâinile la spate, că pe durata deplasării i se interzice să fumeze, să discute cu cineva, iar în caz de tentativă de evadare, se va aplica arma de foc. În cazul opunerii rezistenței de către bănuitor/ învinit în timpul reținerii, tentativei de evadare, precum și în caz de tentativă de sinucidere sau autoschilodire, sau pe parcursul escortării cu avionul, folosirea cătușelor este obligatorie. Despre

⁹ OFFICERS GUIDE TO CONTROLLING AND RESTRAINING SUSPECTS, SEARCHING AND DEFENSIVE TACTICS, (1998), U.S. Customs Academy, Glynco, p.89.

toate abaterile în comportamentul și acțiunile persoanei reținute din timpul escortării superiorul escortei întocmește un raport în formă liberă pe numele conducerii organului de urmărire penală. În raport trebuie să fie reflectate timpul, locul și împrejurările celor întâmplate, precum și să fie indicate persoanele în prezența cărora au avut loc evenimentele. Acest raport se anexează la materialele procesului penal, iar persoanele indicate în el pot fi interogate în calitate de martori.

Folosirea armei este o măsură extremă și se admite numai în cazuri excepționale care nu îngăduie nici o amânare (atacarea lucrătorilor care escortează persoana reținută, evadarea persoanei reținute), când toate celelalte măsuri s-au dovedit a fi zadarnice și când luarea altor măsuri este imposibilă.

La reținere și escortare se face uz de armă fără preîntâmpinare în următoarele cazuri:

- ca răspuns la atacul asupra grupului de reținere sau escortare din partea unor persoane, când viața lor este pusă în pericol sau amenințată nemijlocit de un pericol;
- la evadarea în timpul nopții a persoanei reținute, în condiții de vizibilitate redusă (ninoare, ceață) și pe un teren deschis sau împădurit, precum și la evadarea dintr-un transport auto sau feroviar în timpul deplasării;
- în cazul evadării persoanei reținute din birou, din izolatorul de detenție preventivă sau din penitenciar.

În ultimele două cazuri, arma se folosește după avertizarea: „Stai! Voi trage!” și după un foc de preîntâmpinare tras în sus. Se interzice a întrebuița arma:

- împotriva femeilor, minorilor reținuți, precum și împotriva persoanelor reținute care au defecte fizice evidente (orbi, surdomuți, șchiopi etc);
- în locurile aglomerate, cînd e posibilă rănirea, omorîrea unor persoane care nu au nici o legătură cu cel împotriva căruia se face uz de armă;
- împotriva persoanelor suspectate că fac parte din cele evadate sau căutate.

Pentru folosirea incorrectă a armei, precum și pentru neaplicarea ei cînd aceasta a fost necesară și posibilă, iar ca rezultat al acestui fapt au avut loc consecințe grave, persoanele vinovate pot fi trase la răspundere disciplinară sau penală.